

نخستین

۲

راهنمای گردآوری سکه

سکه‌شناسی ایران

بها ~~۴۴۴۹۱~~ ریال

انتشارات گونبرگ

خیابان شاهرضا رو بروی دانشگاه

تلفنهای ۴۴۴۹۱ و ۴۲۵۷۹

شرح عکس روی جلد

بر روی جلد عکس جالبی از ۱۲ سکه طلا دیده می‌شود که بر روی آنها نقش ۱۲ برج (حمل، ثور، جوزا، سرطان، اسد، سنبله، میزان، عقرب، قوس، جدی، دلو، حوت) ضرب شده است.

این سکه‌ها بسال ۱۶۱۸ میلادی، سال چهاردهم پادشاهی جهانگیر از سلسله اسلامی مغول در شهر دهلی پایتخت قدیم هندوستان سکه زده شده است چون زایچه جهانگیر در برج حمل بوده است در روی سکه حمل (گوسفند) کلمات (سنه ۱۴ جلوس) دیده می‌شود.

این سکه‌ها بسیار نایاب است و سری کامل آن جز در موزه بریتانیا جای دیگر دیده نشده است.

۲

نمایشی
راهنمای گردآوری سکه

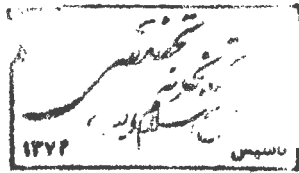

نمایشی

روی جلد کتاب : چاپ گوتّه ، تلفن ۳۱۵۳۱۵
کلیشه‌های رنگی و سیاه و سفید از : گراور سازی کاوه نو

این کتاب بشماره ۸۵۳ تاریخ ۵۱/۶/۲۳ در دفتر مخصوص کتابخانه ملی
به ثبت رسیده است

نگه‌شناسی ایران

راهنمای گردآوری سکه

(بخش دوم)

تألیف

محمد مشیری

انتشارات گوتنبرگ
خیابان شاهرضا روبروی دانشگاه

حق چاپ محفوظ و استفاده از مطالب و عکسهای این کتاب
بدون اجازه ممنوع است

این کتاب در شهریور ماه ۱۳۵۱ شمسی در
چاپخانه مسعود سعد به چاپ رسید

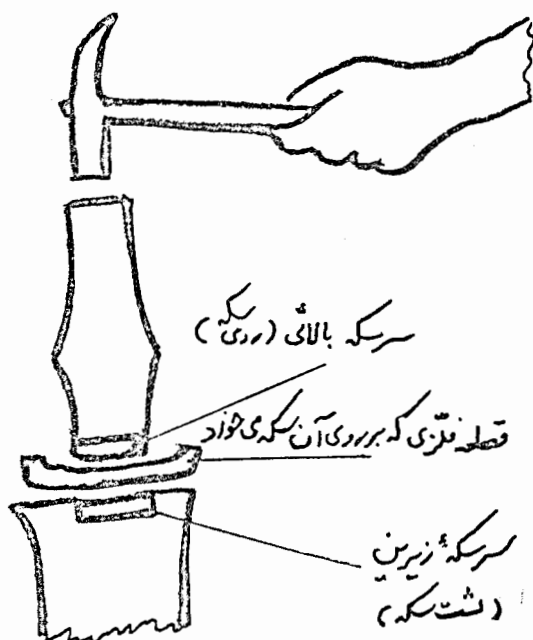
ضرب سکه

و

ضربخانه های ایران

در این مجموعه جای وسیعی برای بیان تاریخ کامل ضربخانه‌ها و چگونگی ضرب سکه نداریم ولی اجمالا برای اطلاع خاطر خوانندگان علاقه‌مند بطور مختصر توضیح داده می‌شود که در ایران در دوران صفویه و قبل از آن سکه را با چکش ضرب می‌زدند و طریقه ضرب اینگونه مسکوکات بسیار آسان بود. قرن‌ها به این ترتیب عمل می‌کردند که ابتدا نقش پشت سکه را روی فلز محکمی که معمولاً از فولاد بود بطور معکوس و نگاتیف حکاکی می‌کردند و آن را در وسط سندان کار می‌گذاشتند و بهمان طرز عیناً نقش روی سکه را نیز در سر سنبه‌ای از فولاد حکاکی می‌کردند. سکه‌هایی که بایست ضرب شده و به جریان گذارده شود از هر فلزی که می‌خواستند پس از تعیین عیار مناسب و ذوب و شمش نمودن آنها را خورد کرده و به اندازه و قطر و وزن لازم بصورت پولک‌های نازک می‌بریدند و بطرزی که در شکل نشان داده شده گذارده و بضرب و فشار چکش بصورت مسکوک در می‌آوردند و این نوع سکه زدن منحصر به کشور ما نبود تقریباً در همه جای دنیا به همین شیوه عمل می‌شد، بعدها بصورت بسیار ابتدائی از منگنه‌ها استفاده می‌کردند و پس از سال ۱۵۶۱ میلادی که تاریخ اختراع ماشین ضرب سکه است در اروپا سکه‌های استاندارد رواج یافت. در ایران از زمان صفویه نظم و ترتیب خاصی برای

ضرب سکه پیدا شد که برای استحضار از چگونگی آن به کتاب (تذکرۃالملوک) چاپ دکتر محمد دبیرسیاقی مراجعه شود. در دوران افشاریه و زندیه تا واسط قاجاریه وضع ضرب سکه کم و بیش به همان صورت

قیل از اختراع ماشین‌های منگنه برای ضرب سکه در تمام جهان تقریباً از وسائل ابتدائی استفاده می‌شد

بود و تا پیش از دوره سلطنت ناصرالدین شاه هریک از شهرهای عمده ایران ضرابخانه جداگانه داشت و دولت بهر کدام آنها يك نفر سرپرست به سمت معیری می‌گماشت و لذا اختلاف زیادی در نقش و عیار و غیره پدید می‌آمد تا واسط سال ۱۲۸۷ هجری قمری علاوه بر طهران در شهرهای تبریز، قزوین، رشت و بار فروش (بابل امروز) و استرآباد (گرگان امروز) مشهد، قم، کاشان، اصفهان، همدان، کرمانشاه، کرمان و گاه گاهی در سکوّه (سیستان) و هرات، دستگاه منگنه برای سکه زدن پول وجود داشت

و این حق متعلق به حکام بود که در مقابل مبلغ معینی سالیانه به رئیس کل ضرابخانه می پرداختند و از این رو هر حا کمی برای کسب منفعت هر چه می توانست عیار را کمتر از حد مقرر می نمود .

شکل و قطر سکه ها مختلف و متفاوت بود و از این بابت در معاملات تولید اشکال می نمود و چون دولت هیچوقت سکه های مستعمل را جمع

شکل بالا که ترتیب ضرب سکه را در قرون وسطای کشورهای اروپائی نشان می دهد از یک مینیاتور قدیمی آلمان کپی شده است

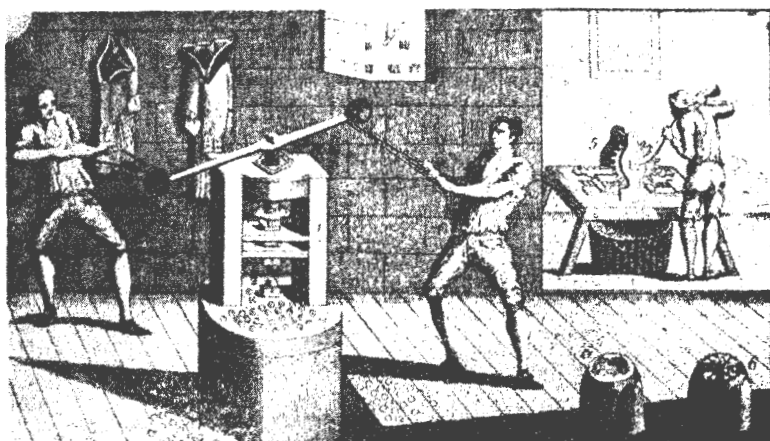
نمی نمود و اشخاصی که اینگونه سکه ها را داشتند مجبور بودند آنها را به زرگرها برای نقره کاری بفروشند و روز بروز از اعتبار پول کاسته می شد.

در سال ۱۲۸۲ هجری قمری ناصرالدین شاه به سفیر ایران در پاریس
 که در آن وقت مرحوم حسنعلی خان امیر نظام گروسی بود امر داد تا لوازم
 ضرابخانه به طرز جدید خرید به ایران بفرستد.

عکس بالا که از يك كتاب قديمی آلمانی برداشته شده است وضع کامل يك
 ضرابخانه را در قرون وسطی نشان میدهد
 ماشین آلات و وسایل مزبور بمناسبت عدم وسایل حمل مدتها
 پس از رسیدن در بندرانزلی (پهلوی امروز) ماند. اولین بار که میسر شد و
 به طهران رسید ، ضرابخانه تازه به دستماری پشان Pechan مستشار

اطریشی بسال ۱۲۹۴ هجری قمری نصب ویریا شد و در همین سال سکه بطرز جدید ضرب شد و در سال ۱۲۹۵ مقداری قران نقره به وزن ۵ گرم (یک مثقال) با عیار ۹۰ درصد سکه زدند که در یک طرف آن شیر و خورشید و در دور آن یک حاشیه که نصف آن برگ بلوط و نصف دیگر برگ خرزهره و

یکی از ضربخانه‌های اروپائی پس از اختراع ماشین منگنه دستی

در بالا تاج کیانی بود و در پائین مبلغ و تاریخ ضرب و در طرف دیگر سکه نام پادشاه در وسط یک حاشیه برگ بلوط و محل ضرب (طهران) ضرب شده بود. مدتی نگذشت که عیار را کمتر کردند و قرانهای تازه بمناسبت لقب آقا محمد ابراهیم خان امین السلطان که در آن تاریخ ریاست ضربخانه را عهده دار بوده قرانهای امین السلطانی مشهور شد و آنها را قران چرخ‌ی و تازه نیز می نامیدند.

پس از امین السلطان ریاست ضربخانه به حاج محمد حسن اصفهانی امین‌الضرب تعلق گرفت و پس از قرارداد (بانک شاهنشاهی ایران) کم کم از طرف دولت ضربخانه نیز در دست بانک مزبور قرار گرفت ولی پس از جلوس مظفرالدین شاه (۱۸ ذی قعدة ۱۳۱۳) ضربخانه به وزارت کشور و بعداً وزارت خزانه به مرتضی قلی خان صنیع الدوله واگذار شد.

در زمان صدارت میرزا علی خان امین الدوله کار ضرابخانه صورت صحیح تری بخود گرفت و اداره کنونی ضرابخانه تقریباً در همان محور و بر اثر پی ریزی صحیح آن سازمان می گردد. اکنون اداره ضرابخانه در دست وزارت دارائی و تحت نظر خزانهداری کل اداره می شود.

قبل از انقراض سلسله قاجاریه مخصوصاً در اواخر سلطنت ناصرالدین شاه در اثر فساد دستگاه اداری و تبانی مباشرین عمل با متنفذین و صدراعظم ها تقلب در عیار سکه رواج کامل داشت و نیز تعداد سکه ها بیش از میزان تعیین شده و معهود بنفع اشخاص ضرب به جریان گذاشته می شد. و اصولاً ضرب سکه صورت صحیحی نداشته است و اینگونه سوءاستفاده ها باعث نکث عایدات دولت و نقصان ارزش پول کشور می شود و از نظر اقتصادی زیانهای فراوانی که جبران آن غیر مقدور بود به بار می آورد.

در پایان جنگ بین الملل اول که تاحدی نفوذ خارجیان و عمال کشورهای استعماری محدود گردید و روسیه تزاری که همیشه به موجودیت ایران تجاوز می نمود و اقتصاد ایران و حتی گمرکات کشور را در تحت نفوذ داشت در اثر انقلاب و از گون گردید و کشور ایران استقلال خود را بدست آورد، مسئولین اداره امور کشور در صدر اصلاح این امر نیز برآمدند و مخصوصاً پس از ایجاد بانک ملی ایران و الغای امتیاز استعماری بانک شاهنشاهی به مسئله اعتبار پول کشور و ضرب سکه به صورت صحیح تر توجه مخصوصی مبذول گردید و با تکمیل ضرابخانه و اصلاحات دیگر مسئله سفارش ضرب سکه به خارج نیز منتفی گردید و در ضرابخانه های طهران سکه ها با عیار قانونی و صحیح ضرب می شد.

امروز نیز الزاما همگام با سایر شئون و اصلاحات نسبت به موضوع ضرب سکه توجه خاصی پیدا شده است و برای تکمیل و ترمیم ماشین آلات فرسوده و تاسیس سازمان نو، ضرابخانه جدیدی که تا پایان هجری سال (۱۳۵۱) ساخته خواهد شد، در نظر گرفته شده و ضرابخانه جدید جایگزین تأسیسات قدیم خواهد شد.

ظرفیت تولید این سازمان در حدود سی میلیون قطعه سکه آلومینوم برنز، نیکل و مس در سال است و این ظرفیت تا حدود صد میلیون سکه در سال قابل گسترش است.

بطوریکه روزنامه اقتصادی بورس (در شماره ۱۴ بهمن ۱۳۵۰)

می نویسد :

«وسایل مخصوص ضرب مسکوکات و ادارات مربوط آن از جانب ضرابخانه جدید سلطنتی طهران به يك کمپانی انگلیسی سفارش داده شده است و احد مزبور، فلز مخصوص سکه های ایران را می سازد، کمپانی انگلیسی نامبرده یکی از چند موسسه جهانی است که تخصص در فلزات غیر آهنی دارد و ماشین آلات قالب ریزی متداوم را تهیه نماید.

این اولین سفارش ایران به این کمپانی است و وسایل و ماشین آلات در ماه مارس ۱۹۷۳ به ایران تحویل داده خواهد شد.»

روزنامه کیهان در شماره (۱۲ بهمن ماه ۱۳۵۰) نام این کمپانی انگلیسی را آلبرت مان و بهای وسائل سفارش داده شده را دویست هزار لیره انگلیسی می نویسد.

ضرب‌خانه‌های ایران

باید دانست که بسیاری از شهرهایی که در آنها سکه‌های ایرانی ضرب شده از محدوده فعلی کشور ما خارج است (نام شهرها به ترتیب حروف تهجی نوشته شده است)

الف

۱- ابرش	- اردشیر خره
۲- ابرش	- آذربایجان
۳- ابرشت	- ارزروم
۴- ابرشهر	- ارزنجان
۵- ابرکوبند	- ارض اقدس (مشهد)
۶- آب‌نوران	- ارمنیه
- اخلاط	- ارومی = ارومیه (رضائیه امروز)
احمدآباد واقع در شمال غربی - استرآباد	
بمبئی (هندوستان) از شهرهای مقدس - اسفراین	
و محل دانشگاه گجرات است - اصفهان	
- اران	- اصطخر
- اربیل	- آمل
- ارجان	- ایروان
- اردبیل	

ب

- بهستون = بیستون	- باکو
- به قباد ۹	- بانه
- بهسکردر (هندوستان)	- بخارا
- بیرم قباد ۱۰	- بردع (در قفقاز)
- بیرہ ۱۱	- بروجر
- بیستون	- بصا ۷
- بیش = بیشابور	- بصرہ
- بیشابور	- بصرہ = بصا ۸
- بیضا	- بغداد (در عراق)
	- بلخ

پ

- پیشاور (در پاکستان)	- پناه آباد (قلعہ شوشی در قفقاز)
- پیل = فیل (در پشتکوه لرستان)	- پهلان ۱۲

ت

- تفلیس (پایتخت امروزی گرجستان)	- تبریز
- طبرستان = طبرستان	- تته (در هندوستان)

ج

- جندی شاپور

ح

- حوراسان ۱۳	- حلب
- حویزه	- حله
	- حورا

خ

- خوی	- خراسان
- خلط = اخلاط	- خونوس ۱۴

د

- دشت میسان	- دارابجرد
- دمشق (درسوریه)	- داراو = دارابجرد
- دیرجات (درهند)	- داغستان (درقفقاز)
	- دامغان

ر

- رشیدیه	- راج ۱۵
- رکاب	- رشت
- ری	- رامهرمز
	- رشیدی

ز

- زنگان = زنجان	- زرنج
- زوزوا ۱۷	- زدره گارتا ۱۶
	- زنجان

س

- ساری	- سابور = بیشابور
- سامره	- سارة الاهواز

سبزوار	سند
سجستان	سوس = شوش
سلطانیه	سوسا = سوس
سمرقند	سوق الاهواز
سمنان	سیستان
سناباد	سیواس
سنجاب	سوق الاهواز

ش

شاپور = سابور = بیشاپور	شوشتر
شام (در سوریه)	شیراز
شاه جهان آباد (در هند)	شیروان (در قفقاز)
شماخی (در قفقاز)	

ط

طبرستان	طهران
طوس	

ع

عمان

ف

فیل = پیل
فیروز آباد

ق

قباد = کوات	قم
قزوین	قندهار (در افغان)
قسطان = قهستان	

ک

- کابل (درا فغان)	- کرمان
- کازرون	- کرمانشهان (کرمانشاه امروز)
- کاشان	- کوات = قباد
- کرت	- کوفه (در عراق)

گ

- گنجه (قفقاز)

ل

- لار
- لاهور (در هند)

م

- مازندران	- مروالروز = مروالروت
- ماه البصره = بصره	- مشهد
- محمدیه (ری امروز)	- مغان
- مراغه	- ملتان (در هند)
- مرشد آباد	- موصل (در عراق)
- مرو	- میبد
- مروالروت	

ن

- نادر آباد (در قندهار)	- نیشابور
- نخجوان (در قفقاز)	- نیمروز
- نهاوند	

و او

- واسط (در عراق)

ه

هـ -- هارونیه (در عراق) -- همدان
-- هرات (در افغان)

ی

ی -- یزد

* * *

شماره های ۱ تا ۱۷ را مراجعه فرمائید به کتاب :

A Catalogue of the Muhamadan Coins

تألیف J. walker جلد اول و دوم در فهرست ضرابخانه ها

مشاغل و دستگاه‌های ضرابخانه زمان صفوی

بد نیست در این جا به اجمال وضع ضرابخانه و دستگاه‌های ضرابی رادر زمان صفویه از کتاب (تذکرۃ الملوك) در این جا خلاصه بکنیم :

۱- شغل معیبری، برای وقوف و اطلاع از عیار و وزن طلا و نقره که باید مسكوك شود

۲- دستگاه سبایی ، (سباك بمعنی گدازنده) برای ذوب و قال گذاشتن و خالص کردن طلا و نقره

۳- دستگاه قرص کوبی ، که فلزات را بشکل قرص درمی آوردند

۴- دستگاه آهن‌گری ، برای شمش کردن فلزات

۵- دستگاه چرخ کشی، برای نوار کردن شمش‌ها به ضخامت معینی

۶- دستگاه قطاعی ، برای قطعه قطعه کردن فلزات نوارها

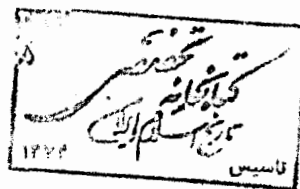
۷- دستگاه کهله کوبی، فلزات قطعه شده را پهن کرده و اندازه سکه می‌کند

۸- دستگاه سفیدگری، چهره قرص‌های زروسیم را پاك می‌کنند

۹- دستگاه تخش‌کنی، قرص‌های کم‌وزن را جدا کرده و مجدداً با وزن صحیح آماده می‌کند

۱۰- دستگاه سکه‌کنی، استادان به ترتیبی که در اول این بخش گفته

شد قرص‌ها را سکه می‌زنند برای استحضار کامل به صفحات ۲۱ به بعد کتاب مزبور مراجعه فرمایند .

کتاب شناسی سکه‌های ایران

اینک فهرستی از منابع، کتب و مقالات راجع به سکه و پول ایران که در دورانه‌های مختلف بزبان فارسی چاپ شده است در دو بخش برای علاقه مندان و پژوهشگران ذیلاً درج می‌کنیم (این فهرست به ترتیب حروف تهجی نام نویسندگان تهیه شده است .)

بخش اول - فهرست کتابها

- اعتمادالسلطنه ، محمدحسن خان .
- المآثر والآثار ، چاپ طهران . سنگی (اخیراً بصورت افست تجدید چاپ شده است)
- تاریخ منتظم ناصری در ۳ جلد
- دررالتیجان فی تاریخ بنی الاشکان در ۳ جلد
- مرآت البلدان در چهار جلد
- روزنامه خاطرات اعتمادالسلطنه (بکوشش ایرج افشار)
- اقبال آشتیانی عباس
- تاریخ زندگانی امیرکبیر ، چاپ دانشگاه تهران ، بکوشش ایرج افشار سال ۱۳۴۰ شمسی
- تصحیح و انتشار تاریخ طبرستان تألیف ابن اسفندیار ، طهران چاپ مرحوم محمدرضائی ، ۱۳۲۰ شمسی
- تاریخ مغول از چنگیز تا تشکیل دولت تیموری
- اقتداری ، احمد
- آثار شهرهای باستانی بنادر خلیج فارس و دریای عمان
- نشریه شماره ۵۶ انجمن آثار ملی
- آمار عمومی (اداره کل ...)
- آمار در ایران . چاپ طهران ۱۳۳۸ شمسی

امیری ، عنزی چهر (مترجم)
- مالك وزارع تأليف خانم لمبتون ، طهران ، بنگاه ترجمه و
نشر كتاب
اورنگ ، م .

- فروهر يا شاهين . طهران ۱۳۳۴ شمسی
باستانی پاریزی ، دکتر محمد ابراهیم
- سیاست و اقتصاد عصر صفوی ، طهران ، صفيعلی شاه ،
۱۳۴۸ شمسی

بانك ملی ایران
- سكه های ایران: بولتن شماره يك بانك ملی ایران ، طهران ، ژانویه
۱۹۳۴ م . (فرانسه و فارسی)
- تاریخ خدمات اقتصادی ، طهران ، ۱۳۵۰ شمسی
- تاریخچه سی ساله بانك ملی ایران .
طهران ، ۱۳۳۷ شمسی
- تاریخچه چهل ساله بانك ملی ایران .
طهران ، ۱۳۴۷ شمسی

بهنام ، عیسی (مترجم)
- باستان شناسی ایران باستان ، تأليف لوئی واندنبرگ
نشریه شماره ۱۰۶۹ دانشگاه تهران

بیانی ، شیرین (بانود کتر ...)
- تاریخ آل جلایر
نشریه شماره ۱۰۹۳ دانشگاه تهران

بیانی ، بانود کتر ملکزاده
- تاریخ سکه از قدیمترین ازمته تا دوره اشکانی (جلد اول)
نشریه شماره ۶۲۷ دانشگاه تهران
- فصل دهم از کتاب گزارشهای باستانی جلد سوم
نشریه اداره کل باستان شناسی ، چاپ طهران ، ۱۳۳۴ شمسی

- تعیین تاج شاهنشاهان بر سکه در ایران باستان نشریه موزه ایران باستان

بازارگاد ، بهاءالدین ،
-- کرو نو لوژی ایران (طهران چاپهای مکرر)

پورداود . ابراهیم

- هر مزدنامه ، طهران ، ۱۳۳۱ شمسی

پیرنیا ، حسن (مشیرالدوله)

- ایران باستان . چاپ دوم . درده مجلد

تصحیح و تنظیم فهارس لازم باهتمام دکتر باستانی پاریزی ، قطع

جیبی ، طهران ، ۱۳۴۱ شمسی

تاورنیه

- سیاحت نامه تاورنیه ترجمه فارسی ، چاپ اصفهان (چاپ دوم)

تراپی طباطبائی ، سیدجمال

- سکه های اسلامی دوره ایلخانی ، گورکانی ، نشریه شماره ۳

موزه آذربایجان

چاپ تبریز ، ۱۳۴۷ شمسی

-- سکه های شاهان اسلامی ایران

نشریه شماره ۵ موزه آذربایجان ، تبریز ۱۳۵۰ شمسی

جمال زاده ، سیدمحمد علی

- گنج شایگان .

چاپ برلین سال ۱۳۳۵ . ه . قمری

جهاندازی . کیکاوس (مترجم)

- تاریخ ایران و ممالک همجوار از اسکندر تا انقراض اشکانیان ،

تألیف گو تسمید

چاپ وزارت فرهنگ بدون تاریخ

حکمت علی اصغر . (باهمکاری دیگران)

- ابرانشهر ، ۲ جلد

نشریه سازمان یونسکو ، چاپ طهران - ۱۳۴۴ شمسی
- ترجمه تاریخ سیاسی پارت ، تألیف نیلسون دوبوار ، طهران

۱۳۴۲ شمسی
دبیرسیاقی ، محمد (بکوشش)
- تذکره الملوك (از روی چاپ عکسی مرحوم مینورسکی درلندن)
طهران ، ۱۳۳۲ شمسی

دهخدا ، علی اکبر
- لغت نامه ، (در موارد متعدد و بیشمار)

ذکاء ، یحیی
تاریخچه تحول و تغییر در فرش ایران
وزارت فرهنگ و هنر ۱۳۴۴ شمسی

رائین ، اسماعیل
- دریانوردی ایرانیان ۲ جلد طهران ۱۳۵۰ شمسی
رجب نیا ، مسعود (مترجم)
- سازمان اداری حکومت صفوی. (از تحقیقات و حواشی مرحوم

مینورسکی بر کتاب (تذکره الملوك) .
چاپ طهران : ۱۳۳۳ شمسی
رضا ، عنایت الله (مترجم)
- تمدن ایران باستان . تألیف لو کونین
طهران ، ۱۳۵۰ شمسی

روملو ، حسن
- احسن التواریخ چاپ هند .
و چاپ افست از روی آن چاپ که در طهران به وضع بسیار
مهوری صورت گرفته است
اخیراً باهتمام دکتر عبدالحسین نرائی بنگاه ترجمه و نشر کتاب
آن را بصورت آبرومند و نفیس تجدید چاپ کرده است .

سپهر ، لسان الملك
- ناسخ التواریخ جلد قاجاریه ، باهتمام دکتر جهانگیر قائم مقامی

- سلطان القرائی ، جمع‌نظر (باهتمام و تصحیح)
 - روضات الجنات در دو جلد . تألیف حافظ حسین کربلائی
 تبریزی طهران ، چاپ بنگاه ترجمه و نشر کتاب خاتمه چاپ جلد دوم
 ۱۳۵۰ شمسی
 شاملو ، ولی‌قلی
 - قصص خاقانی ، چاپ هند ، سنگی
 شورای مرکزی جشنهای شاهنشاهی
 - تاجگذاری شاهنشاهان . طهران ، ۱۳۴۶ شمسی
 عباسی ، محمد . (محمدلوی ...) (مترجم)
 - سیاحتنامه شاردن
 درده جلد ، چاپ طهران (اخیراً نیز تجدید چاپ شده است)
 فریار ، عبدالله (مترجم)
 - تاریخ صنایع ایران ، تألیف کریستی ویلسن
 چاپ طهران ، ۱۳۱۷ شمسی
 راهنمای صنایع اسلامی ، تألیف م . س . دیماند
 چاپ طهران ، بنگاه ترجمه و نشر کتاب . ۱۳۳۶ شمسی
 فلسفی . نصرالله
 - زندگانی شاه عباس کبیر در چهار جلد
 طهران . چاپ دانشگاه و تجدید چاپ از انتشارات
 روزنامه کیهان
 قزوینی ، ابوالحسن ابراهیم
 - فواید صفوی . چاپ هند
 قزوینی . محمد
 - یادداشتهای قزوینی ، باهتمام ایرج افشار
 ده جلد از انتشارات دانشگاه تهران
 کارنگ ، عبدالله علی به شرکت نخبوانی (مترجمین)
 - سفرنامه کاری (جملی کاری)
 تبریز ، ۱۳۳۷ شمسی

- کریمان ، دکتر حسین
 - ری باستان در ۲ مجلد
 نشریه‌های شماره ۵۴ و ۶۹ انجمن آثار ملی
 کسروی تبریزی ، احمد
 -- تاریخچه شیروخورشید
 طهران ، چاپهای مکرر
 - چهل مقاله بکوشش یحیی ذکاء
 طهران ، طهوری
 کشاورز ، کریم (مترجم)
 - اشکانیان ، تألیف دیاکونو
 طهران ، از انتشارات انجمن فرهنگ ایران باستان
 مستوفی ، عبدالله
 - تاریخ اجتماعی ایران در دوران سلطنت قاجاریه
 در چهار جلد ، طهران ، (اخیراً تجدید چاپ شده است)
 مصاحب ، غلامحسین (بسرپرستی)
 - دائرة المعارف فارسی ، جلد اول ، الف - س
 طهران ، چاپ مؤسسه انتشارات فرانکلین ، ۱۳۴۵ شمسی
 معین ، دکتر محمد (مترجم)
 - ایران از آغاز تا اسلام ، تألیف گیرشمن
 طهران ، از انتشارات بنگاه ترجمه و نشر کتاب (اخیراً تجدید
 چاپ شده است)
 - فرهنگ فارسی ۶ مجلد (جلد ششم منتشر نشده است)
 منشی ، نرگمان اسکندربیک
 - عالم آرای عباسی در سه جلد
 (اخیراً بکوشش ایرج افشار با تعلیقات و فهرس لازم تجدید
 چاپ شده است .)
 نفیسی ، سعید

-- تاریخ اجتماعی ایران در دوره ساسانیان

نشریه دانشگاه تهران

- تاریخ اجتماعی ایران از انقراض ساسانیان تا انقراض امویان
نشریه مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی

-- تاریخ تمدن ایران ساسانی

نشریه دانشگاه تهران

- تصاویر و نقوش تاریخ تمدن ایران ساسانی

نشریه دانشگاه تهران چاپ ۱۳۴۲ شمسی

نویسنده: فرح بخش ، فریدون وهوشنگ

- سکه‌های رایج ایران در یکصدسال اخیر

چاپ طهران ۱۳۴۹ شمسی

هدایت ، رضاقلی خان

- روضة الصفای ناصری (جلد نهم ، دهم)

یاسمی ، رشید (مترجم)

- تاریخ ساسانیان تألیف کریستنسن

طهران ، ۱۳۱۹ شمسی

بخش دوم - فهرست مقالات سکه‌شناسی

آرام ، احمد

- ترجمه‌ای از کتاب نقود الاسلامی تألیف مقریزی

مجله معارف اسلامی ، شماره ۱۱

اعتصام الملك ، یوسف

- هوس یا کهنه پرستی

مجله بهار ، سال اول ، شماره ۹-۱۰

اقبال آشتیانی ، عباس

- سرسکه اشرف افغان

- مجله یادگار ج ۱ . شماره ۷ ص ۵۷ تا ص ۶۱
- تاریخچه و سازمان ضربخانه شاهنشاهی
- سالنامه کشور ایران سال ۶ صفحات ۹۸ تا ۱۱۱
- امام شوشتری ، محمد علی
- يك سكه نادرالوجود
- مجله ارمغان سال ۳۱ ص ۳۷۷ تا ۳۷۹
- اعظمی سنگسری ، چراغ علی
- تحول سكه در ایران از دوره هخامنشی تا اوایل دوره اسلامی
- مجله هنر و مردم ، شماره ۱۰۰
- امین سبحانی ، رضا
- توضیحی درباره يك سكه
- مجله بررسیهای تاریخی : سال هفتم شماره ۱
- بیانی ، بانود کتر ملکزاده
- معرفی يك اثر مهم تاریخی مدال (بهرام سوم ساسانی)
- مجله بررسیهای تاریخی : سال ۵ شماره ۱
- سكه ای از مازده ساتراپ هخامنشی
- مجله هنر و مردم : شماره های ۳۲ و ۳۳
- سكه ای از الجایتو
- مجله باستانشناسی شماره ۲۰۱
- تحقیق درباره ۱۲۹ سكه ساسانی
- مجله باستانشناسی شماره های ۴۳ و ۴۴
- تحقیقات درباره سكه های دوره شاهی و شاهنشاهی اردشیر بابکان
- مجله بررسیهای تاریخی ، سال ۱ شماره ۴ صفحات ۵۵ تا ۱۶۱
- سكه و هنر
- مجله سخن ، سال ۱۲ صفحات ۱۲۷ تا ۱۳۰

- نقش سکه در تاریخ
- مجله دانشکده ادبیات تهران
- ج ۷ شماره ۳۵ ، صفحات ۵۷ تا ۶۵
- سکه‌های مسی معروف به فلوس
- مجله مردم‌شناسی ، شماره ۱ ، صفحات ۱۷۹ تا ۱۹۲
- سکه‌های اشکانی در موزه ایران باستان (دو گنجینه...)
- گزارشهای باستانشناسی ، شماره ۳ صفحات ۲۳۹ تا ۲۵۲
- پادشاهی پوراندخت و سکه‌های زمان او
- بررسیهای تاریخی ، بسال چهارم شماره ۱
- حاکمی ، علمی
- اولین مهر داریوش
- گزارشهای باستانشناسی ۲۰۱
- جمالزاده ، سید محمد علی
- تصویر دو سکه از ملازه و سلطان کیخسرو بن کيقباد
- سلجوقی روم
- مجله هنر مردم شماره ۴۱ و ۴۲
- دربانی ، ۱
- بحث اجمالی ازدوره پارت و سکه‌های ایران
- نامه فرهنگ آذربایجان شرقی ج ۱ ، ش ۱ ص ۶۷ تا ۷۲
- ذکاء یحیی
- تاریخچه تحولات درفش ایران
- مجله هنر مردم شماره های ۳۱ تا ۳۸
- روزنامه تاریخ شاهنشاهی (نشریه روزنامه ایران نوین)
- سکه دریک به بازار آمد
- شماره ۱۳
- سکه‌های نقره و برنز پارتها

- شماره ۷۱ ص ۴۲۴ ،
 -- سکه‌های نقره مربوط به پارتها
 شماره ۷۵ ص ۳۰۰
 -- سکه‌های برنز مربوط به پارتها
 شماره ۷۷ ص ۳۰۵
 -- سکه‌های نقره پارتها
 شماره ۸۲ ص ۳۲۸
 -- سکه‌های نقره
 شماره ۸۴ ص ۳۳۶
 -- سکه‌های دوره ساسانی
 شماره ۱۱۹ ص ۴۷۶
 -- سکه‌های نقره ساسانی
 شماره ۱۲۶ ص ۵۰۵
 -- سکه‌های نقره
 شماره ۱۲۸ ص ۵۱۲
 -- سکه‌های طلا و نقره
 شماره ۱۳۲ ص ۵۲۸
 روزنامه جشن شاهنشاهی
 -- سکه‌ها و اسکناسهای جدید
 نشریه وزارت اطلاعات شماره ۷۹ آبان ۱۳۵۹ شمسی
 زرین کوب ، دکتر عبدالحسین
 -- مآخذ و منابع مربوط به سکه‌های ایران
 نشریه ایرانشناسی (از انتشارات دبیرخانه اتحادیه جهانی
 ایرانشناسی)
 شماره ۱ ص ۷۳

سپید و سیاه (مجله ...) :

- سکه‌ها و سرگذشت‌ها :

سال ۱۳ شماره ۱۴

- تاریخچه جالب پول :

سال ۱۴ شماره ۲۳

سرمادی، سیدمرتضی

- سکه پادشاهان اشکانی

نشریه فرهنگ و هنر همدان ، آبان ۱۳۴۹ شمسی

شهیدی یحیی (سرهنگ)

- نشان‌های دوره قاجار

مجله بررسی‌های تاریخی ، سال ششم شماره ۳

صمدی حبیب‌الله

-- عبارات منظوم و مسجع در مسکوکات و مهرهای سلطنتی ایران

مجله آموزش و پرورش سال ۲۶ ، صفحات ۵۳۹ تا ۵۴۳

طاهری شهاب

- سجع مهر سلاطین ایران

سالنامه کشور ایران شماره ۱۱ ، صفحات ۷۵ تا ۶۹

- نمونه از مسکوکات ضرب طبرستان

سالنامه کشور ایران شماره ۱۲ ، صفحات ۲۵۷ تا ۲۶۰

- سجع مهر سلاطین و شاهزادگان و صدور ایران

قائم مقامی، جهانگیر سرهنگ (دکتر ...)

- ترجمه مقاله رابینو مربوط به نشانهای قاجار

مجله یغما سال ۱۸ : ۳۱۸ تا ۳۲۳

- پژوهشی درباره تطورشیر و خورشید

مجله بررسی‌های تاریخی ، سال چهارم شماره ۱

- مهرها ، طغراها و توقیع پادشاهان

مجله بررسی‌های تاریخی ، سال چهارم شماره های ۲ و ۳ و ۴

قهرمانی ، ابوالفضل

- سکه نشان قومیت و آزادگی

مجله هنر و مردم شماره ۹۲ و شماره ۱۰۴

کسروی ، احمد

- سکه شناسی

مجله پیمان ، ج ۱ : شماره ۷ ، صفحات ۲۳-۲۴

مجله پیمان ، ج ۱ : شماره ۱۱ ، صفحات ۲۲-۲۴

مجله پیمان ، ج ۲ شماره ۴

مجله پیمان ، ج ۳ شماره ۳

مشیری ، محمد

- نقش یکی از اعتقادات عامه بر روی سکه های ایرانی

مجله وحید ، سال نهم شماره ۸ ، ص ۱۱۷۳

-- بزرگترین سکه طلای جهان

سائنامۀ تهران اکونومیست سال ۸ ص ۳۲۹

- سورش ارژروی سکه فتحعلی شاه

مجله جام ، سال دوم (شماره ۱۶) ص ۲۸

- درباره کلکسیون

مجله جام ، شماره ۱۸ ص ۷

- سکه شناسی و گرد آوری سکه

مجله جام شماره ۱۸ ص ۸

- اصطلاحات سکه شناسی

مجله جام شماره ۱۸ ص ۹

- شما که سکه جمع می کنید

مجله جام ، شماره ۱۸ ص ۱۰ تا ۱۴

- نام سکه های ایران

- مجله جام شماره ۱۸ ص ۱۴ تا ۱۷

- سکه‌ها و مدال‌های یادگاری
- مجله جام ، شماره ۱۸ ص ۱۵ و ۱۶ و ۱۷
- کشف سکه تقلبی
- مجله جام، شماره ۱۸ ص ۱۷
- سکه‌های شاه اسماعیل صفوی
- مجله جام، شماره ۱۸ ص ۱۸ و ۱۹
- راهنمای خواندن خطوط کوفی بر روی سکه‌ها
- مجله جام شماره ۱۸ صفحات ۳۵ تا ۳۹
- سکه‌های نادرشاه افشار (قسمت اول)
- مجله بررسی‌های تاریخی، سال ۵ شماره ۵
- سکه‌های نادرشاه افشار (قسمت دوم)
- مجله بررسی‌های تاریخی، سال ششم شماره ۱
- معرفی چند سکه از دوران قاجار
- مجله بررسی‌های تاریخی، سال پنجم شماره ۲
- توضیحی لازم درباره یک سکه
- مجله بررسی‌های تاریخی، سال ششم شماره ۳
- درباره مهرها و توقیع‌ها
- مجله بررسی‌های تاریخی، سال پنجم شماره ۱
- نشان‌ها و مدال‌های ایران از آغاز سلطنت قاجاریه تا امروز قسمت اول
- مجله بررسی‌های تاریخی، سال ششم شماره ۶
- سکه‌های خواربار جهانی
- تهران اکنون میست سالنامه شماره ۱۰ ص ۲۰۰
- نقش پرندگان بر روی سکه‌های ایرانی
- مجله شکار و طبیعت، شماره ۱۳۲ ص ۳۵
- نقش پرندگان و حیوانات بر روی سکه‌های ایرانی

- مجله شکار و طبیعت، شماره ۱۳۳ ص ۴۹
 - نقش حیوانات بر سکه‌های ایرانی
 مجله شکار و طبیعت، شماره ۱۳۵ ص ۵۳
 - نقش حیوانات بر روی سکه‌های ایرانی
 مجله شکار و طبیعت، شماره ۱۳۶ ص ۳۷
 - نقش پرندگان بر روی سکه‌های ایرانی
 مجله شکار و طبیعت، شماره ۱۳۷ ص ۵۲
 - نقش پرندگان بر روی سکه‌های ایرانی
 - معرفی سکه‌های طلای نایاب قاجاریه
 مجله اقتصاد و صنعت، شماره ۸۲ از ص ۲۸ تا ۳۴
 - ضرب سکه واسکناس در سال کوروش (۱۳۵۰) در ایران
 مجله اقتصاد و صنعت، شماره ۸۵
 - سکه ۲۰ ریالی و یک‌ریالی جدید
 مجله اقتصاد و صنعت، شماره ۸۵ ص ۴۳
 - نقش‌هایی از شکاها بر ننگین‌ی قیمتی باستانی
 مجله شکار و طبیعت، شماره ۱۴۹ ص ۴۸
 - نقش سوارکاران، کمانداران بر روی سکه‌های ایرانی
 مجله شکار و طبیعت شماره ۱۳۹ ص ۴۵
 مجله پژوهشی در ورزش، سال ۲ شماره ۳ و ۲ نشریه سازمان
 تربیت بدنی ایران
 مظاهری، علی (دکتر ...)
 - مهرهای پادشاهان ایران
 مجله بغما، سال ۶، صفحات ۱۶۲ تا ۱۶۶
 - اولین سکه در اسلام
 مجله ارمنان، سال ۳۲ صفحات ۹۷ تا ۱۰۲
 موقر، مجید
 - سکه‌شناسی

مجله مهر، سال ۸، شماره ۱، ص ۴۳

— مقام سکه در نظر مرد محقق

مجله مهر، سال ۸، شماره ۲، ص ۱۰۲

— فواید معنوی سکه شناسی

مجله مهر، سال ۸، شماره ۳، ص ۱۸۴

— ارزش مادی سکه

مجله مهر، سال ۸، شماره ۴، ص ۲۴۸

— بحث لغوی درباره سکه و پول

مجله مهر، سال ۸، شماره ۵، ص ۳۱۳

— پیدایش سکه

مجله مهر، سال ۸، شماره ۶، ص ۳۷۵

— اشکال مختلف سکه و پول

مجله مهر، سال ۸، شماره ۷، ص ۴۴۴

— خصوصیات پول

مجله مهر، سال ۸، شماره ۸، ص ۵۰۲

— پول کاغذی

مجله مهر، سال ۸، شماره ۹، ص ۵۶۵

— ارزش اقتصادی اسکناس

مجله مهر، سال ۸، شماره ۱۰، ص ۶۲۰

— همروزیبائی منعکس در اسکناس

مجله مهر، سال ۸، شماره ۱۱، ص ۶۷۵

— ناگذاری سکه

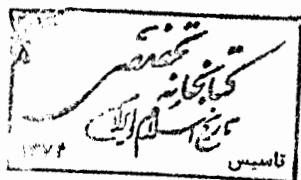
مجله مهر، سال ۸، شماره ۱۲، ص ۷۱۷

نامه صنعت نفت ایران (مجله)

— پیدایش سکه

مجله (نامه صنعت نفت) دوره چهارم شماره ۸ ص ۱۲
 نیر نوری ، حمید
 - ذیلی بر مقالات آقای یحیی ذکاء
 مجله هنر و مردم ، شماره های ۷۷ و ۷۸
 وهرام ، مجید (کاتب)
 - تصاویر مستندی از سکه ها و پیکره های شاهنشاهان ایران
 مجله بررسی های تاریخی، شماره مخصوص (سال کوروش
 ۱۳۵۰ شمسی) .

«پایان»

این فهرست قطعاً کامل نیست و بطور حتم و یا احتمال قریب به یقین
 موارد بسیاری از کتب و مقالات ممکن است وجود داشته باشد که ما از
 آنهایی خبر مانده ایم استدعا داریم که در برخورد با چنین مواردی لطفاً
 آگاه سازید موجب سپاسگزاری فراوان خواهد بود با صندوق پستی
 تهران ۲۲۵۵ و یا تلفن ۳۹۱۳۸۷ با نویسنده تماس بگیرید .

سایر آثار نویسندگان در این سلسله انتشارات

نگارهای ایران

راهنمای گردآوری سکه بخش ۱ « به چاپ رسیده است »
راهنمای گردآوری سکه بخش ۲ « «
سکه های F.A.O. « «
شما که سکه جمع می کنید . « «

زیر چاپ

سکه های دوران سلطنت شاهنشاه رضا شاه کیبیر (طلا ، نقره ، مس ، نیکل)
سکه های دوران سلطنت شاهنشاه آریامهر (« « « «)
نقش شیر و خورشید بر سکه های ایرانی
نقش عقاب « «
نقش طاووس « «
نقش شیر « «
نقش خورشید « «
نقش سوارکاران « «
نقش اسب « «

نگارهای طایفه های ایران

سکه های شاه اسماعیل اول « به چاپ رسیده است »
سکه های نادرشاه افشار « «
سکه های آقا محمدخان قاجار « «

زیر چاپ

سکه های شاه طهماسب اول
سکه های شاه عباس اول
سکه های کریمخان زند و شاهان دیگر زندیه
سکه های فتحعلی شاه قاجار

نگارهای مهرهای

مهرهای پادشاهان صفوی « به چاپ رسیده است »
مهرهای پادشاهان قاجار « «

زیر چاپ

نقش دست برنکین های باستانی
نقش شکار برنکین های باستانی
مهرهای ساسانی برنکین های قیمتی

کتابهای جالب زیرآماده چاپ است :

- ۱- طرز خواندن سکه های صفوی ۲- سکه های ساسانی را از تصویر تاجهای شاهان بشناسیم ۳- درباره تسبیح ۴- الماسهای معروف جهان